
Finanční systém a finanční trhy

Tereza Prejdová

Finanční systém

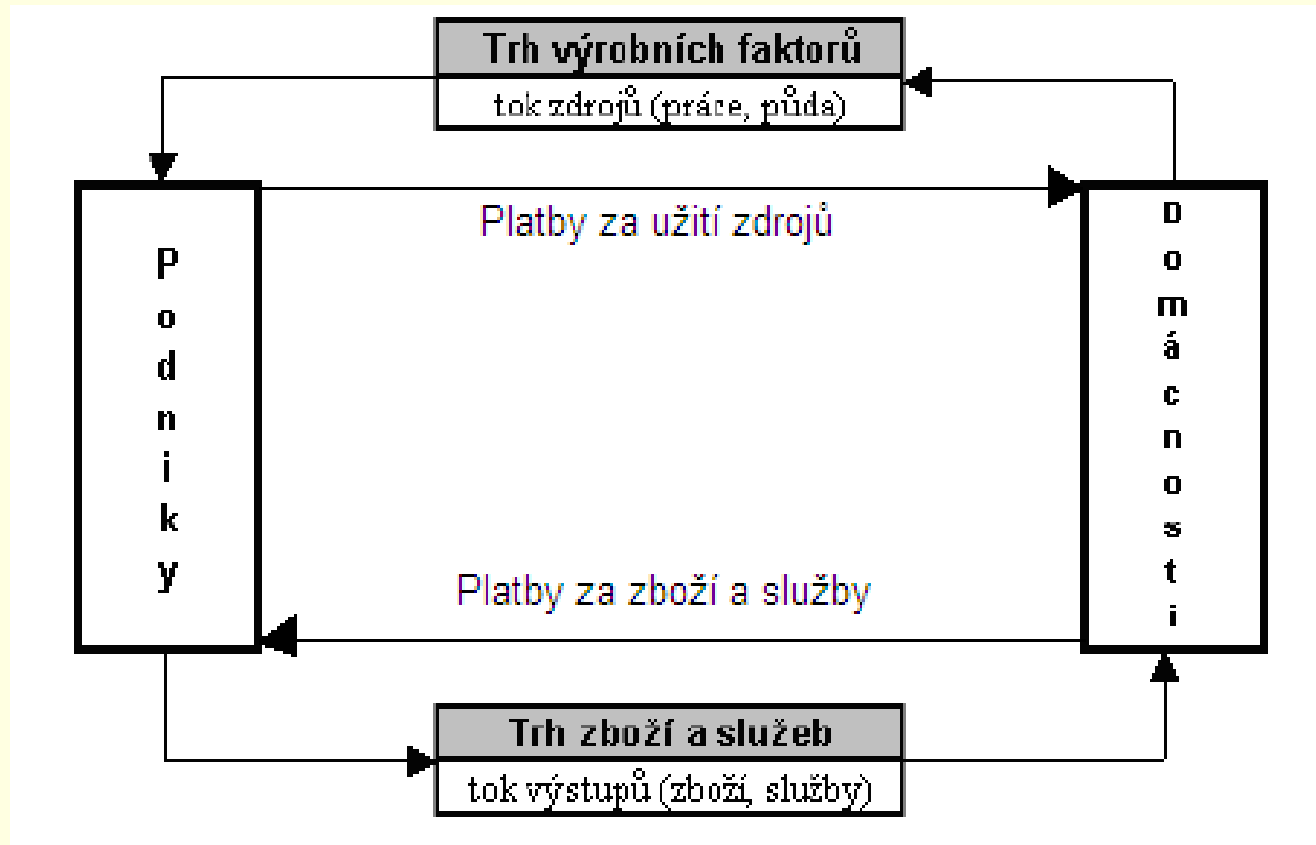
- soustava financí podniků, domácností, bank a nebankovních institucí, veřejných financí a financí humanitárních, zájmových, politických a jiných organizací
- finanční systém je složen z jeho **účastníků, finančních fondů a nástrojů, trhů, obchodníků, obchodních dohod a regulací**

Jak funguje finanční systém (1)

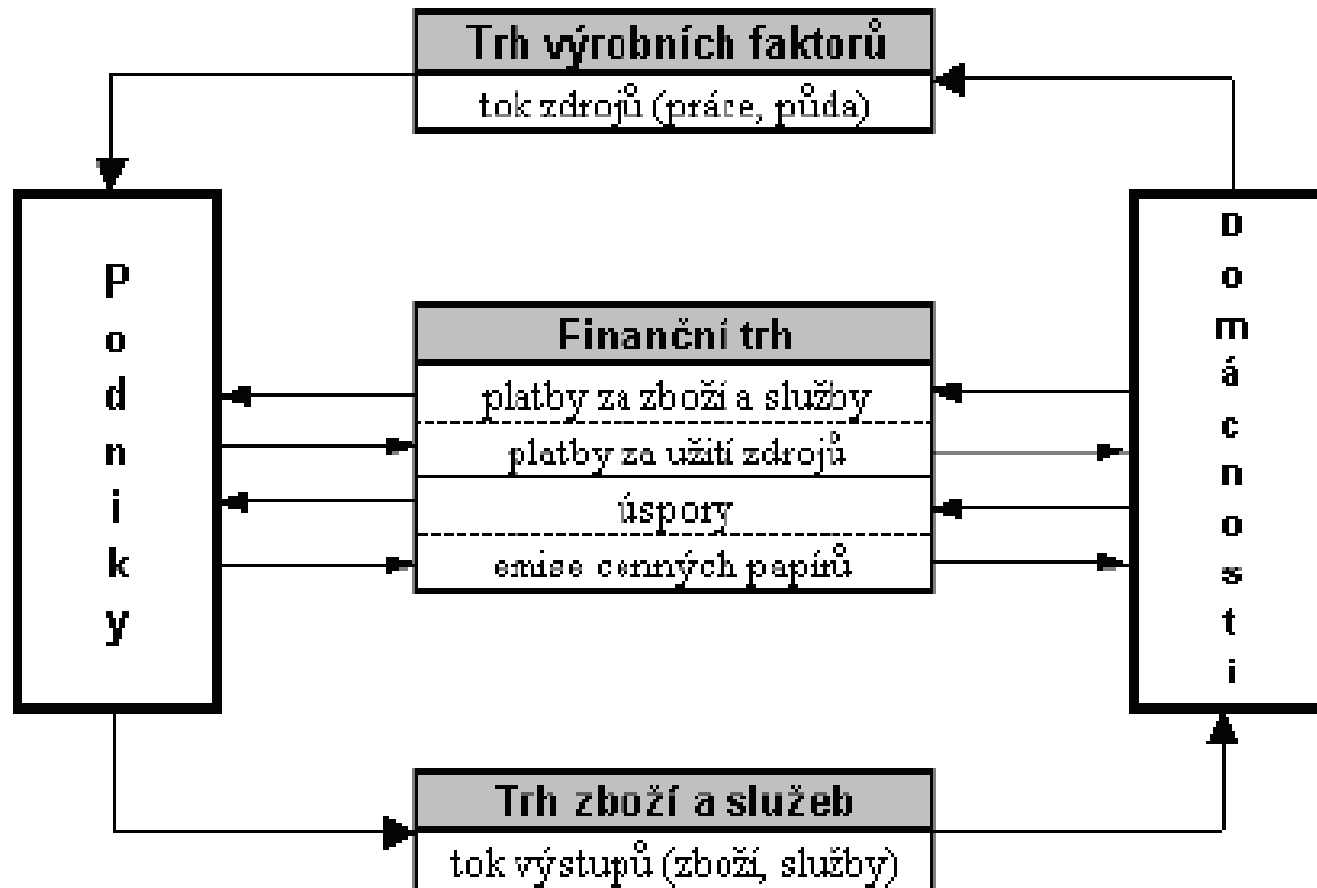

- Zjednodušený model ekonomiky, platí následující předpoklady:
  - Pouze sektor domácností a podniků
  - Domácnosti vlastní veškeré výrobní faktory
  - Domácnosti poskytují VF podnikům a získávají za ně zboží a služby
  - Ekonomika je uzavřená
  - Neexistuje vládní sektor

Jak funguje finanční systém (2)

Jak funguje finanční systém (3)

Funkce finančního systému

- depozitní
- kreditní/ úvěrová
- platební
- politická
- funkce zajištění bohatství
- funkce zajištění rizika
- funkce likvidity

Vývoj finančního systému (1)

- Do roku 1600
  - rozvoj mezinárodního obchodu → zefektivnění plateb, změna platebních prostředků
  - vznik bank
  - potřeba dlouhodobého zajištění (námořní dopravou) → počátky pojištění, futures i opcí

Vývoj finančního systému (2)

■ 16. a 17. století

- rozvoj kolonialismu → nová obchodní centra, odbytiště pro Evropu
- formování nových společenských vztahů
- Anglie, Nizozemí → rozvoj finančnictví a bankovníctví
- od 16. století akcie → rozvoj 17. stol.
- burzy v Antverpách, Londýně, Amsterdamu → výrazný rozvoj 18. stol. (akcie prům. společností)
- počátky úvěrových bank → Anglie, zlatníci
- rozvoj bankovní soustavy (Bank of England)

Vývoj finančního systému (3)

- Od 18. století
  - rozvoj průmyslu → potřeba obchodních úvěrů
  - vznik velkých bankovních firem → dům Rotschildů v Anglii
  - vývoj systému finančního a bankovního práva → nutnosti zprůhlednění a stanovení přesných pravidel
  - formování úlohy státu a centrální banky

Vývoj finančního systému (4)

■ Současné trendy

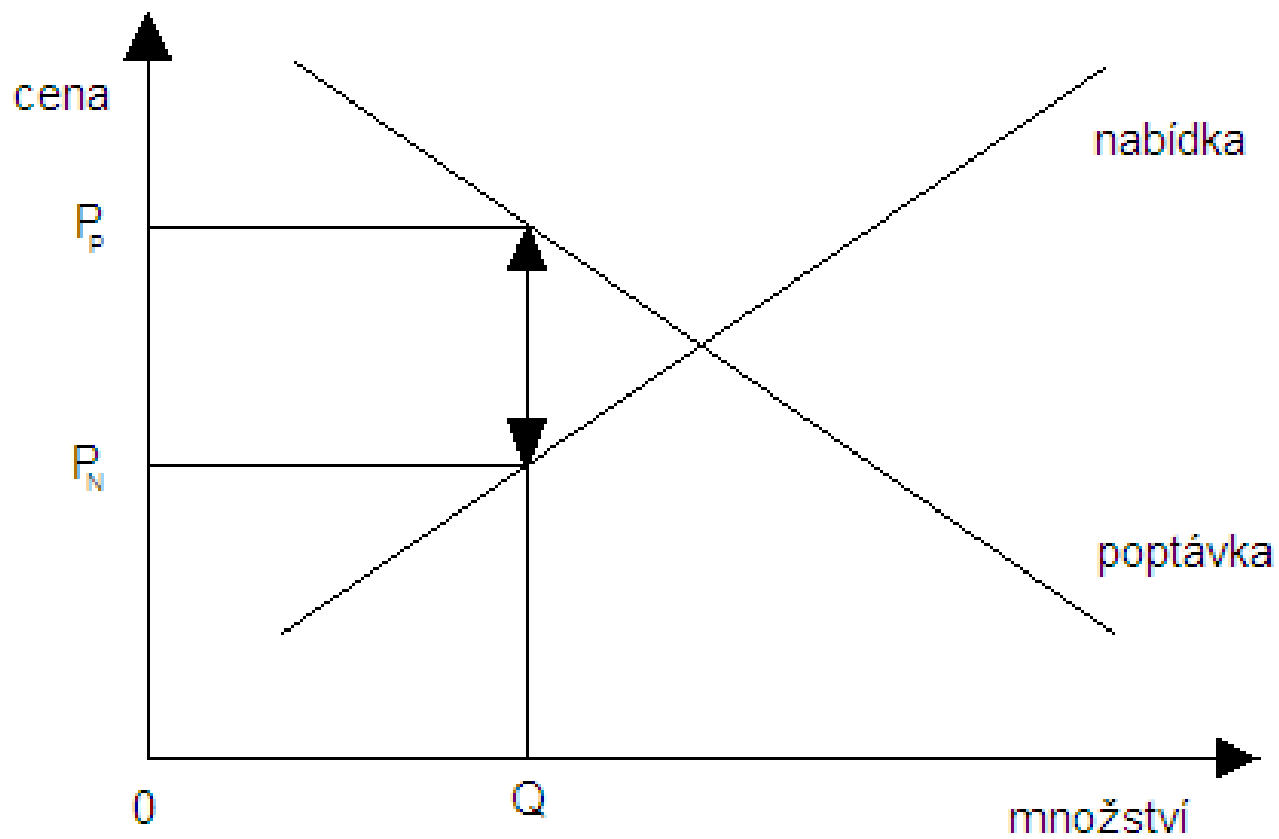
- globalizace → integraci finančních trhů, fúze, akvizice (snížení nákladů, zajištění pozice na trhu)
- nové technologie → možnost obchodovat 24 hodin denně, toky informací, analýzy
- volatilita finančních trhů → (kolísání kurzů cenných papírů) zvýšení ochrany investic a jistoty → finanční deriváty a automatizace finančních operací

Finanční trh (1)

- *Finanční trh je souhrnem finančních instrumentů, institucí a subjektů, které na základě tržních interakcí realizují finanční operace*
- je místo, kde se střetává poptávka po volných peněžních prostředcích s jejich nabídkou

Finanční trh (2)

Finanční trh (3)

- Vlastnosti finančního trhu:
  - **Šířka trhu** → závisí na množství obchodovaných aktiv;
    - Široký trh – dostatečné množství nabízených a poptávaných finančních aktiv; velký počet obchodů; nízká volatilita cen; nízké riziko
    - Úzký trh – malý počet nabídek a poptávce; malý počet obchodů; nižší likvidita; vysoká volatilita cen; vyšší riziko

Finanční trh (4)

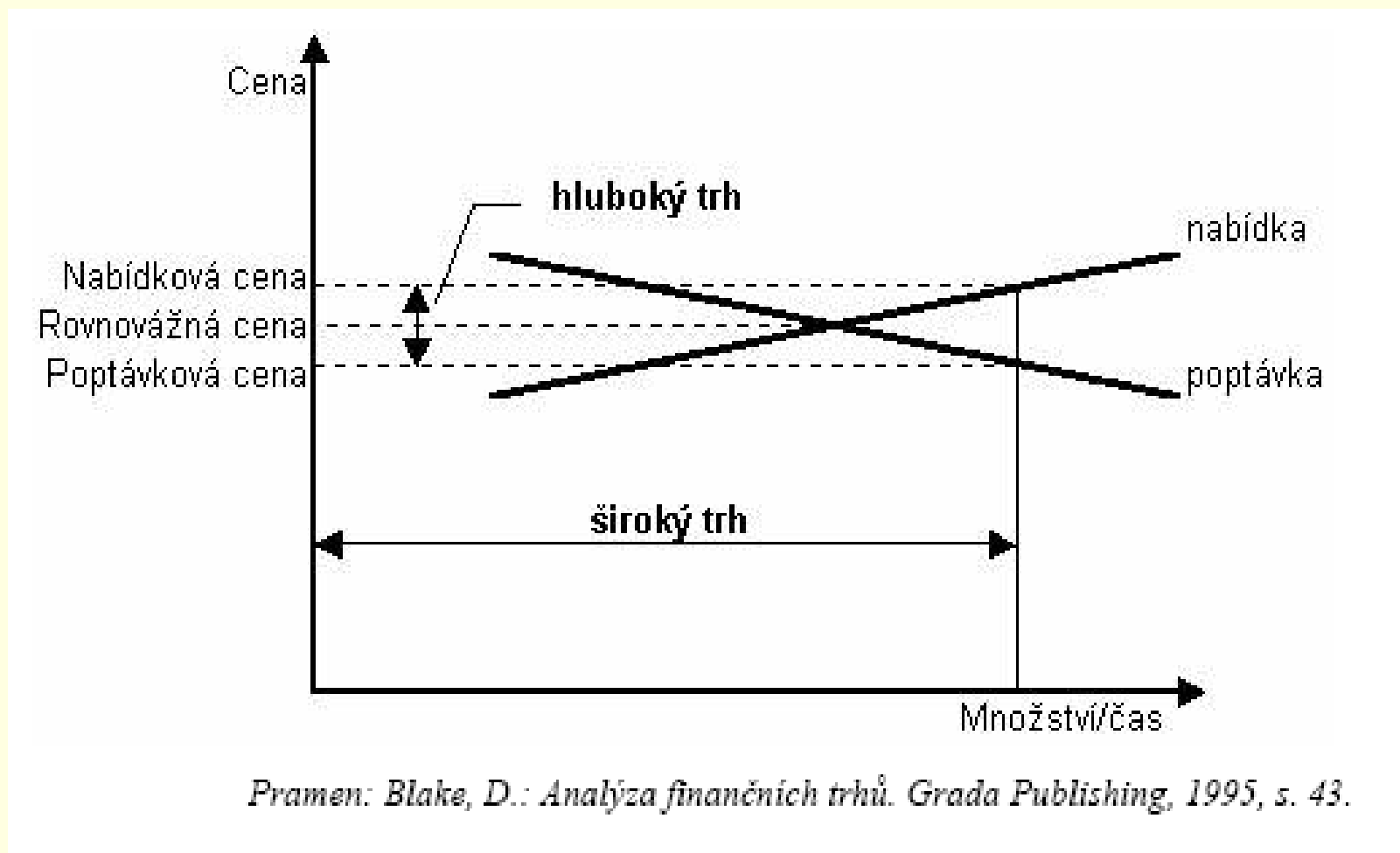
- Vlastnosti finančního trhu (2):
  - **Hloubka trhu** → odvíjí se od nabídky a poptávky, jejich rozpětí;
    - Hluboký trh – dostatečná elasticita poptávky a nabídky; malé rozpětí mezi nabídkou a poptávkou; velký počet nabídek a poptávek; vysoká likvidita
    - Mělký trh – nízká elasticita poptávky i nabídky; vysoké rozpětí mezi nabídkou a poptávkou; malý počet nabídek a poptávek; nízká likvidita

Finanční trh (5)

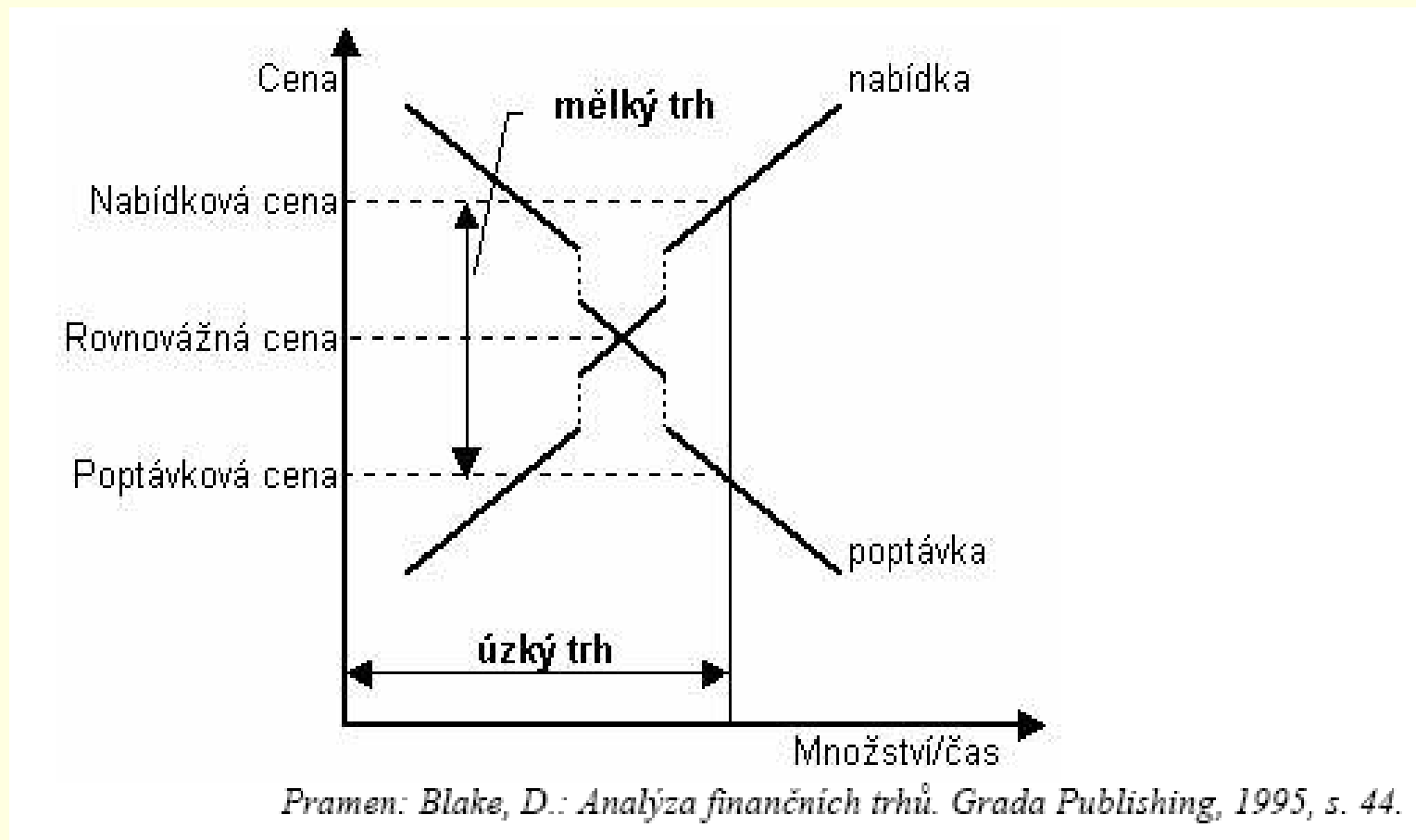
- Vlastnosti finančního trhu (3):
  - Pokud je trh pružný, znamená to, že nedochází ke změně množství nabídek a poptávek se změnou ceny

Široký a hluboký trh - graf

Mělký a úzký trh - graf

Finanční trh (6)

- Efektivnost finančních trhů (1)
  - **Alokační efektivnost** → *jak trhy s cennými papíry mohou ovlivnit použití zdrojů dostupných pro společnost*
    - úspory směřují do podniků stálých, s vysokou produktivitou
    - souvisí hlavně s primárními trhy → emise CP
    - u sekundárních dochází ke sledování hospodářského výsledku → neefektivní management → změna nebo převzetí podniku

Finanční trh (7)

- Efektivnost finančních trhů (2)
  - **Informační efektivnost** → *jak dobře ceny odrážejí hodnotu cenných papírů*
    - Slabá efektivnost - v tržních cenách se odrazí historické informace, nelze předvídat budoucí vývoj
    - Středně silná efektivnost – v ceně se projeví informace z minulosti i současnosti
    - Silná efektivnost – ceny reagují i na neveřejné informace; příklad dokonalého trhu

Finanční trh (8)

- Efektivnost finančních trhů (3)
  - **Operační efektivnost** → *jak dobře jsou prováděny praktické operace na trzích*
    - souvisí se sekundárními trhy
    - úzce souvisí s transakčními náklady → efektivnost roste s jejich poklesem

Finanční trh (9)

- Anomálie na efektivních trzích
  - **Víkendový efekt** – statisticky významná tendence poklesu cen akcií během víkendu
  - **Lednový efekt** – výnosy z akcií jsou v lednu relativně vysoké.
  - **Efekt malé firmy** – jedná se o efekt, kdy mají malé firmy po korekci relativně vysoké výnosy
  - **Přestřelení** – je psychologickým efektem, kdy je novým informacím přikládána příliš velká váha. Projevuje se vyšší volatilitou ceny akcií a dluhopisů

Subjekty na finančním trhu (1)

■ Koncoví uživatelé

- **primární věřitelé** – zpravidla domácnosti; chtějí maximalizovat blahobyt; dávají přednost investicím do krátkodobých aktiv
- **koncoví dlužníci** - průmysl, komerční sektor a stát; maximalizují zisk; obnovovací a čisté investice → částečně financovány externě, úvěrově

Subjekty na finančním trhu (2)

- Finanční zprostředkovatelé (1)
  - Vyrovnávají nesoulad mezi požadavky koncových uživatelů
  - Plní několik transformačních úloh
    - Transformace aktiv
    - Transformace rizika - *rozprostřením* (risk spreading) a *sdužování rizik* (risk pooling)
    - Transformace splatnosti a poskytování likvidity
    - Transformace transakčních nákladů
  - Nespecializovaní a specializovaní

Subjekty na finančním trhu (3)

■ Finanční zprostředkovatelé (2)

■ Nespecializovaní

- **Makléři** – přímí zástupci, obchodují jménem koncových uživatelů
- **Dealeři** – obchodují svým jménem
- **Bankovní** – depozitní instituce (banky, spořitelny, stavební spořitelny)
- **Nebankovní** - smluvní instituce (pojišťovny, penzijní fondy,...) a investiční instituce (investiční společnosti, obchodníci s cennými papíry,...)

Subjekty na finančním trhu (4)

■ Finanční zprostředkovatelé (3)

■ Specializovaní

- Krátkodobé operace, prováděné na vlastní účet
- **Arbitražéři** – využívají rozdílných cen identických CP na rozdílných trzích
- **Zajišťovací specialisté** - jejich cílem je vyvážení aktuálních i budoucích rizik; používají zejména trhy s deriváty jako *futures*, *opce*
- **Spekulanti** – operace s vypůjčenými penězi; snaží se předvídat vývoj na finančních trzích a na tom získat; zejména krátkodobé operace (hodiny)

Subjekty na finančním trhu (5)

■ Tvůrci trhu

- Jejich úkolem je stanovit takovou cenu, za kterou jsou ochotni prodat – **nabídková cena**, a koupit – **poptávková cena**, finanční instrument, který nabízí; ziskem je rozdíl mezi nimi
- **Komitenti** → nakupují a prodávají na vlastní účet
- dealeri, arbitražéri, zajišťovatelé nebo spekulanti
- Drží dostatečnou zásobu CP

Klasifikace finančních trhů (1)

- Dle úrovně organizovanosti.
  - **Organizovaný trh** - *burzovní trh* (přesně stanovená pravidla - daná doba a místo obchodu, uzavřený počet účastníků) a *mimoburzovní trh* (zejména pro ty, co nemají vstup na burzovní trh)
  - **Neorganizovaný trh** - transakce s CP, který se odehrává mimo veřejný trh

Klasifikace finančních trhů (2)

- Dle doby obchodu
  - **Kontinuální, stálé trhy** - příkladem jsou akciové, dluhopisové a peněžní trhy
  - **Aukční, svolávací trhy** - call markets, opce
- Dle splatnosti produktu
  - **Peněžní trh** - aktiva splatná do jednoho roku (státní pokladniční poukázky)
  - **Kapitálový trh** - akcie, obligace

Klasifikace finančních trhů (3)

- Dle charakteru aktivace finančních prostředků (životnosti)
  - **Primární trhy** - jsou trhy s novými emisemi (IPO); primární alokace volných finančních prostředků; emise probíhá buď formou veřejnou nebo neveřejně
  - **Sekundární trhy** - k obchodu dochází pouze mezi investory

Klasifikace finančních trhů (4)

- Dle obsahu a charakteru instrumentu
  - **Akciové trhy** – předmětem obchodu jsou akcie.
  - **Dluhové trhy** – obchoduje se s vládními, bankovními a podnikovými dluhopisy.
  - **Devizové trhy** – jsou dluhové, akciové a komoditní trhy vedené v cizích měnách.
  - **Derivátové trhy** – vyvinuly se v 70. letech 20. století, jako reakce na nestabilitu finančních trhů.
  - **Komoditní trhy** – obchoduje se s zlatem, drahými kovy či zemědělskými komoditami

Klasifikace finančních trhů (5)

- Dle původu emitenta a místa emise
  - **Národní trhy** – platí zde pravidla domácího trhu, obchoduje se v domácí měně a s domácími CP.
  - **Zahraniční trhy** – emisi provádí zahraniční subjekty, ale platí pravidla místního trhu.
  - **Eurotrhy** – instrumenty jsou emitovány a obchodovány v zahraničí, a to v jiné než místní měně

Klasifikace finančních trhů (6)

- Dle času kontraktu a realizace obchodu
  - **Promptní trh** – též okamžitý, spotový; CP jsou zde zaplacený a dodány bez zbytečného odkladu.
  - **Termínový trh** – existuje prodleva mezi uzavřením obchodu a dodávkou CP.

Seznam literatury

- 1. BLAKE D.: *Analýza finančních trhů*. Grada publishing, Praha 1995. 624 stran. ISBN 80-7169-201-8.
- 2. FUCHS D.: *Finanční trhy, distanční studijní opora*. 1. vydání. Masarykova univerzita v Brně 2004. 118 stran. ISBN 80-210-3526-9.
- 3. JIŘÍČEK P., LANDOROVÁ A., LUSK C., LUSKOVÁ M.: *Finanční trhy*. Bankovní institut, a.s., Praha 1997. 257 stran.
- 4. PLHAL J.: *Komparace finančních trhů* [diplomová práce]. Masarykova univerzita v Brně 2003. 102 stran.
- 5. HAPLA T.: *Tendence vývoje finančního systému* [diplomová práce]. Masarykova univerzita v Brně 2003. 118 stran.
- 6. JÍLEK J.: *Finanční trhy pro národohospodáře*. Vysoká škola ekonomická v Praze 1997. 437 stran. ISBN 80-7079-860-2
- 7. REJNUŠ O.: *Peněžní ekonomie (finanční trhy)*. Brno 2006.

Konec

Děkuji za pozornost